



НОВОСАДСКИ ПМФ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРОЈЕКТУ ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ

Екологија, еволуција и фарме мува

Захваљујући дугогодишњој међународној сарадњи, Департман за биологију и екологију Природно математичког факултета Универзитета у Новом Саду постао је партнер у пројекту који у потпуности финансира Европска комисија у оквиру програма "Марија Кири". Пројекат занимљивог акронима – FlyHigh и пуног назива - Односи инсеката и биљака: увид у биодиверзитет и нове примене, иновативан је и бави се проучавањем животног циклуса инсеката и биљака, са циљем да се дође до корисних података са становишта екологије и еволуције који ће бити усмерени ка примењеним еколошким истраживањима, као што је вештачки узгој мува.

- Вештачки узгој мува може да обезбеди корисне крајње производе, јер се одрасле јединке или њихове ларве могу користити у исхрани животиња, валоризацији споредних пољопривредно-прехранбених производа или као био-агенти за опрашивање биљака у природним, полуприродним или вештачким срединама - каже доценткиња на ПМФ-у др Невена Величковић. - Програм размене у оквиру FlyHigh пројекта обухвата истраживаче, студенте, лаборанте и техничко особље Универзитета у Хелсинкију у Финској, Универзитета Аликанте и компаније Bioflytech из Шпаније, Универзитета у Новом Саду и компаније Агрипротеин из Јужно Афричке Републике. С обзиром на то да пројекат окупља врсне академске стручњаке у области ентомологије и екологије, са једне стране и стручњаке који се баве масовним узгојем инсеката, са друге, размена знања и искуства омогућава стварање синергије и унапређење, како основних еколошких и еволуционих истраживања, тако и развој новог интегрисаног

знања и иновативних идеја за потенцијалне комерцијалне примене у области вештачког узгоја мува.

По речима др Величковић за овај пројекат Департман за биологију и екологију препоручила су вишедеценијска истраживања "цветне муве", после пчела најважнијег опрашивача биљака, чији је Балкан најбогатије природно станиште, руководиоца у овом пројекту професора др Анте Вујића.

Иначе, масовна производња инсеката, mini-livestock, се сматра посебним сектором производње и још је у фази развоја, али се очекује брз раст у на-

И док у Јужно Афричкој Републици већ увелико вештачки узгојене ларве мува користе за производњу сточне хране, у Шпанији вештачки узгојене муве користе као опрашиваче у стакленицима, јер су једнако ефикасне, а нису опасне као пчеле

редним годинама. Највише обећава тржиште сточне хране, где се очекују добити од више милиона евра. Тренутно mini-livestock се развија вештачким узгојем зрикаваца и скакаваца, тврдокрилаца и мува који представљају најперспективније кандидате за развој интензивне производње у индустријским размерама у наредних неколико година.

- Производња ларви мува у Компанији Агропротеин започета је с циљем да се реши проблем органског отпада у Кејптауну - каже др Величковић. - У ову компанију дневно се допреми 110 тона остатака хране из ресторана у Кејптауну и све то поједу ларве мува, та-



Професори спремни за испитивање мува

ко да се дневно произведе 22 тоне ових ларви. Оне се затим суше и мељу, те се од њих добијају високопротеински додаци храни за свиње, живину и рибу. Примера ради, мада је хранљивост оваквог додатка сточној храни иста као хранљивост рибљег брашна, а већа него код додатака од соје, производња тоне додатка сточној храни од ларви мува кошта 50 долара, док је за производњу исте количине од соје потребно 3.600 долара.

Са научне стране, кључни корак у циљу реализације пројекта је сакупљање биолошког материјала, како би се побољшало знање о екологији ових инсеката у евро-медитеранском региону и у Јужној Африци. Због постојеће дуге традиције истраживања у Европи еколошки подаци су доступни за европске групе врста, док су врсте у Јужној Африци мање истражене, па је циљ овог пројекта да се попуни овај јаз и истраже циљне групе инсеката у Јужној Африци. У оквиру пројекта FlyHigh тим с ПМФ-а провешће 30 месеци на

теренским истраживањима, а до сада су у два наврата били у Јужно Афричкој Републици и пронашли врсте које су нове за науку и представљају специфичну везу између Медитерана и Африкотропског региона.

И док у Јужно Афричкој Републици већ увелико вештачки узгојене ларве мува користе за производњу сточне хране, у Шпанији вештачки узгојене муве користе као опрашиваче у стакленицима, јер су једнако ефикасне, а нису опасне као пчеле.

- Мала и средња предузећа која су укључена у FlyHigh пројекат су пионери у овом перспективном и новом тржишту које се фокусира на истраживање и развој пословних иновација коришћењем масовног узгоја инсеката - каже др Величковић. - Ми смо научници и немамо амбиције да се бавимо бизнисом, али можемо да пренесемо наша искуства и знања онима који би у такав бизнис кренули код нас, а надамо се да ће их бити.

■ Даница Девечерски

